

Føroyar eitt valdømi

Aftaná nógva umrøðu og hart orðaskifti verður uppskotið samtykt tann 25. oktober 2007, tó við broytingini, at tað skulu vera 33 tingmenn heldur enn 31, sum upprunauppskotið legði upp til.

Umboð úr øllum fyra stóru flokkunum atkvøða ímóti, samstundis sum umboð úr somu flokkum, umframt teimum smærru, atkvøða fyri einum valdømi. Sjálvandi hava

var eitt skipan við 5 valdøllum, har farið var aftur til gomlu valdømini, men Vágar og Norðurstreymur umframt Sandoy og Suðuroy skuldu vera felags valdømir.

Sosialurin setir á vári í 2010 hesa skipan upp við vegleiðing frá serfrøðingum. Valið í 2008 verður nýtt sum dømi og síðan verður høvd sett á, hvørji høvdu verið vald við 5 valdøllum. Úrslitið verður, at Edmund Joensen ikki hevði verið valdur og um

fara aftur til tey 7 gomlu valdømini, har Suðurstreymur tó fekk ein tingmann afturat, verður enntá samtykt við aðru viðgerð, men endar við at fella, tí Gerhard Lognberg av onkrari kanska tilvildarligari orsök ikki er í tinginum, men Heðin Mortensen er har í staðin, og Bill Justinussen skiftir hugsan millum 2. og 3. viðgerð. Í skrivandi stund hevur Sandoyggjin ein tingmann í mun til tveir í 2010 og Eysturoy fimm í mun til sjei í 2010.

Hetta er eisini í tráð við eina samanbering, sum Pól R. Wolles, stjórn málafrøðingur, hevur gjørt við Ísrael – sum saman við Grønlandi er einasta land í vesturheiminum við einum valdømi – har funnið verður fram til, at serliga økini tætt við høvuðsstaðin missa sína umboðan við einum valdømi.

Allar ótonktar avleiðingar

Síðan 2010 hava tvey onnur val verið við einum valdømi, og tað eru ikki bara upprunaliga væntaðu avleiðingarnar av einum valdømi, sum hava víst seg. Eitt er, at summi øki hava mist politiskt vald, men størri avbjóðingarnar eru so nógvar aðrar. Eitt er samanblanding millum kommunur og løgting, har øki savna seg um ein høvding, sum kanska fær togað nakrar milliónir ella okkurt arbeiðspláss til sítt øki. Eitt annað er Poul Michelsen bleiv fornermaður við Fólka-flokkinn og stovnaði sær ein havnaflokk.

Og tá eri eg ikki komin inn á gomlu politisku flokkarnar, sum eru í sori. Lokalfeløgini ana, tá løgtingsval nærkast, tí nøkur valevni, sum oftast ongan kjans hava til at verða vald, skulu á ein uppstillingarlista. Ofta verða trúgvir stuðlar hjá flokkunum settir á listan, meðan mann samstundis roynir at finna sær onkur fólk, sum fáa nógv likes á

facebook ella ofta eru í sjónvarpinum. Tí tað er hesi seinnu mann má satsa uppá, nú tað ikki snýr seg um at savna nóg mikið úr einum øki til eina munandi umboðan á tingi, men heldur hevur tørv á toppskorarum, sum draga onnur inn um tinggáttina, so flokkurin hevur eina umboðan, sum kann brúkast í spælinum um valdið eftir valið.

Sonja Jógvansdóttir og Javnaðarflokkurin eru eitt gott dømi, har flokkurin minkaði so skjótt sum blekkið úr printarnum við endaliga samgonguskjalinum var turt. Í grundini vísir flokkurin seg í løtuni sum eitt savningarstað og pallur hjá flokshopparum og tí mann annars hevur funnið av fólki millum pubbina á Tvøroyri og virkið á havnarlagnum. Her skulu vit eisini minnst til, at her er altso talan um peningaliga sterkasta politiska flokkin í landinum, sum í grundini hevur eitt sterkt bakland og heldur felags-tiltøk fyri allan flokkin fleiri ferðir um árið.

Kann broytast líka fra ólavssøku til flaggdag

Við øktu umboðanini úr Havn hava vit hartil uppliva eina støðu, har alsamt fleiri kringlandið ikki kenna seg aftur í tí, sum fer fram í tinginum.

Føroyaflokkurin er tað nýggja, og tað er væl skilligt at hann verður stovnaður í hesum tíðum. Men vísir tað á ein politikk fyri alt landið, tá høvuðsendamálið er, at tey 40%, sum búgva í høvuðsstaðnum ikki skulu hava nakað meira, fyrr enn ein ávísur tunnill er gjørdur og gjøldini frá alivinnuni fara beint í kommunukassar á bygd?

Svarið sigur seg sjálv.

Kanska er tað veruliga ikki so stórir munur á, hvar landið leggur sínar ilgur í dag í mun til fyri 15 árum síðan. Men skuldi nøkur ilga gerast nakrastaðni, so máttu fólk úr fleiri økjum atkvøða fyri. Fyri 15 árum síðan bar til at fáa politikarar úr øllum Føroyum, at taka undir við at stovna almennar stovnar í Havn og at gera útbyggingar av Landsjúkrahúsinum. Tað var ikki ein so stórir vandi fyri skilagóðar avgerðir, at alt landið hevði umboðan tryggjaða. Kanska eri eg naivur, men eg hugsar tað júst er ein breið samanseting, sum altíð er umboðandi fyri alt landið, sum kann byta valdið soleiðis ímillum sín, at mann tekur skilagóðar avgerðir fyri alt landið og ikki bara leitar eftir lótuvinninginum við at vera taktiskt fornermaður.

Eg dugi í øllum førum ikki á nakran hátt at síggja, at verandi valskipan er nakað annað enn ein røð av óhepnum hendingum, sum byrjaði, tá tað gekk illa at skipa samgongu í 2002, bleiv sett í verk, tá Edmund Joensen legði til merkis, at tað fyrri afturval ikki var eitt kupp at vera tingformaður, og enn ikki er vorðin rættað, hóast tinglimir og landsstýrisfólk hvønn einasta dag í árinum millum ólavssøku og flaggdag hava møguleika at gera nakað við tað.

Tórshavn 25. maí 2018

Úr uppskotinum sæst aftaná eina søguliga gjøgnumgongd av valskipan, fálnum og sleptum broytingarætlanum

øll havt sínar serstøku orsøkir til at atkvøða fyri. Summi hava heilt vist ímyndað sær, at skipanin við einum valdømi fór at hækka stóðnið í føroyskum politikki og fór at føra við sær landspolitikarar, men fyri smærru flokkarnar og fyri valevni, sum halda seg vera populerari í landinum sum heild enn í sínum valdømi, hevur tann parturin uttan iva verið ein motivatión. Hjá smærru flokkunum er fyrimunurin varandi, men popularitetur hjá einum einstøkum valevni er komandi og farandi, og tí hevur í fleiri førum bara verið talan um lótuvinningar.

Tó er púra greitt, at gamla skipanin við 7 valdøllum hevði síni lýti, serliga tí Suðurstreymur var undirumboðaður í mun til fólkatálið. Hyggja vit til dømis at tinginum, sum atkvøddi um eina valdømið í 2007, so vóru 10 fólk vald úr Suðurstreymi, samstundis sum 22 fólk vald í øðrum valdøllum. Samstundis búðu síðst í 2007 18.385 fólk í Suðurstreymi og 48.311 í landinum samlað. Sostatt hevði Suðurstreymur 31 % av tingmannningini, hóast tey umboðaðu 38 % av fólkunum. Í dag eru umleið 13 tingfólk úr Havn (veldst hvussu tað verður gjørt upp), sum svarar til 39 % av tingmannningini í mun til eitt fólkatál, sum svarar til líka undir 40 %.

Royndu at bota skaðan

Á heysti í 2009, bara tvey ár eftir at verandi valdømisskipan var samtykt, ger Sosialurin stóðuna upp, og tað vísir seg nú at vera meiriluti fyri at fara aftur til fleiri valdømi. Heili 5 av teimum, sum høvdu atkvøtt fyri einum valdømi í 2007, hava broytt hugsan.

Ein tilgongd fer stutt eftir í gongd, har Hergeir Nielsen, frávaldi tingformaðurin í 2002, sum nú endiliga er vorðin tingformaður, setir eina kanning í verk um at broyta skipanina.

Uppskotið, sum tóktist mest sannlíkt,

landsstýrisfólkini vóru tey somu, so hevði Eyðgunn Samuelson ikki komið á ting, men kortini hevði kvinnuumboðanin verið størri.

Sostatt bendir nógva á, at Føroyar eru á veg burtur frá einum valdømi, tí tingmannningin tykist hava lært av mistakinum. Ella kanska høvdu fleiri bara lagt til merkis, at tey kortini høvdu betri møguleikar fyri afturvali við fleiri valdøllum.

Undir hesari seinnu ABC samgonguni verður spurningurin um valdømi sostatt aftur eitt stórmál og fleiri uppskot liggja í tinginum um tillagingar. Eitt uppskot um at

Fyri 15 árum síðan bar til at fáa politikarar úr øllum Føroyum, at taka undir við at stovna almennar stovnar í Havn og at gera útbyggingar av Landsjúkrahúsinum

